

Facélia: a lila virágú szántóföldi csoda

A mézontófü vagy facélia (latinul *Phacelia tanacetifolia*) kiváló talajjavító és méhlegelő növény. Szerepe jelentős az ökológiai gazdálkodásban és a biodiverzitás támogatásában.

Botanikai jellemzők és növekedési ciklus

A facélia Észak-Amerikából származó, lágyszárú, egynyári növény. Méhlegelőként, dísznövényként, takarmányként és zöldtrágyaként egyaránt használható. A méhvirágfélék családjába tartozik, gyors növekedésű, kétszikű növény. Levendula színű virágai vannak, a főhajtásból két-három mellékajtás ágazik ki, amelyek 15-100 cm magasra is nőhetnek.

A facélia különleges tulajdonságai és előnyei

Gyökérrendszere mélyre hatol, kiváló talajkondicionáló hatásokkal rendelkezik. Az elágazó gyökérrendszere kiválóan lazítja a talajt, és így növeli a vízelvezetését és a szellőzését. A facéliának a kártevők és betegségek elleni védelemben is van szerepe, természetes módszert nyújt a kártevők csökkentésére. A virág olyan ragadozó rovarokat is magához vonz, amelyek kártevő lárvákkal táplálkoznak. Ráadásul a növényt nem bírják a káros drót- és fonálférgesek sem, így távol tarthatóak vele.

A facélia zöldtrágyaként támogatást jelent a talaj számára, mivel elnyomja a gyomokat, és hozzájárul a kimerült talaj termékenységének helyreállításához. Érdekes zöldtrágyaként visszaforgatni a földbe, hogy könnyen felvehető foszfort, káliumot, nitrogént, kalciumot és egyéb nyomelemeket nyújtson a talaj számára.

PRIMAG
— 1991 —

Vetőmag célú termesztés

Az egész ország területén sikeresen termesztendő, a szélsőséges talajadottságú tájak kivételével. Leginkább a jó vízgazdálkodású, tápanyagban gazdag talajokat kedveli. A [facélia vetőmag](#) célú termesztésével leginkább az ország nyugati területén foglalkoznak. A legjobb vetési ideje márciustól májusig tart, de termelhető másodnövényként. Fontos, hogy a foszfor- és a káliumműtrágyák ősszel, a nitrogén pedig tavasszal, a vetést megelőzően kerüljön kijuttatásra.

A vetőmagok 15-30 nap alatt csíráznak ki, a növény a keléstől számítva 45-60 napon belül hoz virágot, a virágzás pedig 6-8 héten át tart. Csak abban az esetben virágzik, ha a napi 13 órát eléri a napsütéses órák száma. Az aratás megkezdésére akkor kell sort keríteni, amikor a virágzat alsó egyharmada megbarnul, és kávébarnára színeződnek a benne lévő magok.

A lila virágú facélia gazdasági és ökológiai hasznosítása

Nagy mennyiségű szerves anyagot termel, emiatt zöldtrágyaként is gazdaságos a vetése. A segítségével javítható a talaj szerkezete és a termékenysége. Továbbá elsősztályú [méhlegelő növény](#), támogatható vele a beporzó populáció. A facélia könnyen kombinálható más zöldtrágyanövénnyel. A segítségével hozzá lehet járulni a biodiverzitás fokozásához és a monokultúrák kockázatainak csökkentéséhez.

A facélia termesztési technikái és gyakorlati megfontolások

A facélia gabona-sortávolságra vagy dupla-gabonasortávolságra vethető, de szélesebb sortáv is lehetséges. A vetés mélysége 2-3 cm. Állati kártevők és kórokozók nem okoznak jelentős kárt a növényben, ellenük nem kell védekezni. Azonban kiemelten fontos a terület gyommentesen tartása.

Nem szabad megvárni a növény felső részén lévő magok érését, mert addigra a termés jelentős részét adó, alsó virágzatban lévő magok kiperegnek. A betakarítás két menetben zajlik. Először nedves állapotban történik a rendre vágás, majd 5-10 napos száradást követően következik a cséplés kombájjal.

Hazai tapasztalatok és gyakorlati tanácsok

Nem véletlen, hogy országszerte egyre több helyen találkozhatunk facélia mezőkkel. A magyar termelők azért szeretik [zöldtrágyaként](#) használni ezt a növényt, mert magas a tűrőképessége és gyorsan növekvő faj. A magyar agrárium támogatási rendszere is ösztönzi a facélia vetését a sokoldalúsága miatt.

Egyrésztől hasznosítható a növény zöldtrágyaként, illetve zöldítéshez, ökológiai jelentőségű másodvetésként. Továbbá vetőmag-előállítás céljából is vethető. A facéliának meghatározó jelentősége van a jövő mezőgazdaságában, a fenntartható gazdálkodási gyakorlatok részét képezi.

PRIMAG
— 1991 —